

NÁZOV PROJEKTU:

PSYCHOSOCIÁLNE FAKTORY SÚVISIACE S POPÔRODNOU DEPRESIOU
A MOŽNOSTI SKRÍNINGU DEPRESIE V OBDOBÍ PO PÔRODE.

RIEŠITEĽSKÉ ORGANIZÁCIE:

- Ústav pôrodnej asistencie JLF UK, Martin
- Gynekologicko-pôrodná klinika UNM, Martin
- Psychiatrická klinika UNM, Martin

HLAVNÝ RIEŠITEĽ PROJEKTU:**Mgr. Zuzana Škodová, PhD.**

Ústav pôrodnej asistencie JLF UK

Malá Hora 5, 03601 Martin

e-mail: skodova@jfmed.uniba.sk

t.č.: 043 26 33 467

ODBORNÍ GARANTI:

- **doc. Mgr. Martina Bašková, PhD.,**
vedúca Ústavu pôrodnej asistencie JLF UK
- **prof. MUDr. Pavol Žúbor, PhD., DrSc., MBA.,**
prednosta Gynekologicko-pôrodnickej kliniky UNM
- **doc. MUDr. Igor Ondrejka, PhD.,**
prednosta Psychiatrickej kliniky UNM

SPOLURIEŠITELIA:

- Mgr. Ľubica Bánovčinová, PhD.
- PhDr. Simona Kelčíková PhD.
- Mgr. Erika Maskáľová, PhD. M
- Mgr. Lucia Mazúchová, PhD.
- Mgr. Eva Urbanová, PhD.
- MUDr. Roman Fiolka, PhD.
- Mgr. Zuzana Nepelová

ZAMERANIE PROJEKTU: klinické

STANOVENÉ CIELE PROJEKTU:

1. Identifikácia psychosociálnych faktorov, ktoré predikujú vyššie riziko vzniku depresie v popôrodnom období. V rámci tohto výskumného cieľa bude skúmaná súvislosť medzi skóre dotazníka EPDS (zist'ujúceho výskyt depresívnych symptómov po pôrode) a jednotlivými psychosociálnymi faktormi, a to najmä: kvalitou sociálnej opory zo strany partnera po pôrode, mierou vnímaného stresu v tehotenstve a po pôrode, mierou spokojnosti s pôrodom, mierou spokojnosti so sociálnou podporou počas pôrodu (zo strany sprievodnej osoby a zdravotníckeho personálu) a po pôrode (zo strany zdravotníckeho personálu), sociodemografickými faktormi (vek, vzdelanie, rodinný stav, finančná situácia, pracovný status), náročnosťou opatery dieťaťa (kvalita spánku dieťaťa a matky, temperament a plačlivosť dieťaťa, zdravotné problémy dieťaťa)
2. Preskúmanie súvislosti medzi symptómami popôrodnej depresie a kvalitou vzťahovej väzby medzi matkou a dieťaťom, a overiť mieru vzájomnej súvislosti medzi kvalitou vzťahovej väzby a vybranými psychosociálnymi faktormi (miera sociálnej opory zo strany partnera po pôrode, spokojnosť s pôrodom, podpora pri pôrode/po pôrode) a sociodemografickými faktormi (vek, vzdelanie, rodinný stav, finančná situácia, pracovný status) zisťovanými v rámci výskumného projektu.
3. Validizácia slovenskej verzie dotazníka Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS), a to najmä jeho reliability, resp. vnútornej konzistencie, kritériovej validity vzhľadom k výsledkom Zungovej sebaopisovacej škály depresie, a overenie unidimenzionality dotazníka EPDS na základe konfirmačnej faktorovej analýzy.

SÚČASNÝ STAV PROBLEMATIKY A ZÁMER PROJEKTU:

Výskyt popôrodnej depresie sa udáva u 10-20% žien po pôrode, depresívne symptómy majú tendenciu perzistovať, resp. opakovane sa vracajú; až významná časť žien s popôrodnou depresiou má v predpôrodnej anamnéze diagnózu depresie alebo úzkostnej poruchy, alebo mali depresiou už v období tehotenstva. Doterajšie výskumné štúdie poukazujú na viaceré psychosociálne faktory zvyšujúce pravdepodobnosť rozvoja depresie u ženy v období po pôrode. Okrem biologických faktorov a faktorov predpôrodnej zdravotnej anamnézy boli identifikované viaceré faktory psychosociálnej a sociodemografickej povahy (napr. nedostatočná kvalita sociálnej opory, psychosociálne stresory) ktoré prispievajú k vyššiemu riziku rozvoja depresívneho ochorenia po pôrode. Závery o vzájomnom vzťahu medzi niektorými faktormi (napr. problémy s dojčením, komplikácie pri pôrode, osobnostné faktory) a popôrodnou depresiou nie sú zatiaľ jednoznačné, a objavujú sa tiež menej preskúmané rizikové faktory (ako napr. typ vzťahovej väzby v dospelosti alebo kvalita spánku dieťaťa a matky).

Na Slovensku sa zatiaľ problematike rizikových faktorov popôrodnej depresie venuje menšia pozornosť. Potencionálnym prínosom plánovaného výskumného projektu je preskúmanie a potvrdenie vzťahu medzi predpokladanými psychosociálnymi a sociodemografickými rizikovými faktormi popôrodnej depresie vo výskumnom súbore žien na Slovensku, a tiež explorácia vzťahu medzi popôrodnou depresiou a kvalitou vzťahovej väzby u žien po pôrode. Poznanie rizikových faktorov popôrodnej depresie umožňuje identifikáciu skupín žien so zvýšeným rizikom ochorenia, a následné lepšie zacielenie preventívnych a skriningových opatrení.

Zlepšeníu záchytu ochorenia, a zefektívneniu liečby popôrodnej depresie by pomohla spolupráca odborníkov z viacerých oblastí, najmä psychiatrie, psychológie, gynekológie a pôrodnej asistencie. Ako vhodný nástroj pre screening je možné využiť Edinburskú škálu popôrodnej depresie (EPDS). Rutinný skrining popôrodnej depresie by mohol významne pomôcť pri identifikovaní žien so zvýšeným rizikom vzniku depresie a tým prispieť k lepšiemu záchytu ochorenia a účinnej liečbe. Edinburská škála postnatálnej depresie (EPDS) je vo svetovom meradle najpoužívanejším meracím nástrojom pre skrining popôrodnej depresie aj vďaka rýchlej a jednoduchej administrácii a vyhodnoteniu. Na Slovensku zatiaľ podľa dostupných informácií nebola validizovaná slovenská verzia tejto škály. Manuál pre Edinburskú škálu postnatálnej depresie (2. vydanie z roku 2014) uvádza 56 existujúcich jazykových verzií škály, slovenská verzia uvedená nie je. Prínosom plánovaného výskumného projektu je teda tiež príprava a adaptácia slovenskej verzie Edinburskej škály postnatálnej depresie a preskúmanie jej psychometrických vlastností.

METODIKA ZBERU ÚDAJOV A VÝSKUMNÝ SÚBOR:

Výskumný design: longitudinálne sledovanie výskumného súboru

Spôsob zberu údajov: dotazník

Administrácia dotazníka je naplánovaná v troch časových bodoch:

- zber dát v časovom bode T1 (3-4 deň po pôrode)- dotazník vyplňaný osobne
- zber dát v časovom bode T2 (6-8 týždňov po pôrode)- dotazník zasielaný e-mailom
- zber dát v časovom bode T3 (6-8 mesiacov po pôrode)- dotazník zasielaný e-mailom

Plánovaný výskumný súbor:

- 250 žien hospitalizovaných po pôrode na oddelení šestonedelia UNM v Martine (zber dát je plánovaný tiež v univerzitných nemocniciach v Bratislave a Košiciach, spolu 600 žien po pôrode).

Zarad'ovacie (inclusion) kritériá účasti na projekte:

- súhlas s účasťou na výskumnom projekte
- 3. až 4. deň po pôrode

Vyrad'ovacie (exclusion) kritériá účasti na projekte:

- nesúhlas s účasťou v projekte
- závažná psychiatrická diagnóza v anamnéze (psychotického charakteru)
- stav po aktuálnej perinatálnej strate

PLÁNOVANÉ VÝSTUPY:

- validizovaná slovenská verzia dotazníka Edinburská škála popôrodnej depresie
- získané výsledky budú publikované v indexovaných a neindexovaných vedeckých časopisoch a na vedeckých konferenciách, autorstvo publikácií sa riadi smernicami ICMJE (International Committee of Medical Journal Editors- authorship criteria)

ZABEZPEČENIE V PRÍPADE KOMPLIKÁCIÍ:

Kontaktné osoby pre pacientky v prípade otázok alebo problémov na Gynekologicko-pôrodníckej klinike UNM:

- Mgr. Zuzana Nepelová, vedúca pôrodná asistentka
- MUDr. Roman Fiolka, PhD., sekundárny lekár

FINANČNÁ PODPORA:

- podaná žiadosť o podporu z grantového systému VEGA, číslo projektu 1/0061/19

ETICKÉ OTÁZKY A PRERUŠENIE ÚČASTI NA PROJEKTE:

- pacientka súhlas s účasťou na projekte vyjadruje podpísaním informovaného súhlasu
- účasť na projekte je dobrovoľná, anonymizovaná a pacientka má možnosť kedykoľvek bez udania dôvodov svoju účasť na výskumnom projekte prerušiť
- projekt bol schválený Etickou komisiou JLF UK, č. rozhodnutia EK 36/2018